

Snežana Mišić

IZLOŽBA ANDY WARHOL

Galerija Vojvodanske banke, CZVK "Zlatno oko", Galerija "Bel Art" i
Muzej Vojvodine, 26.04 – 19.05.2006.

"Ako želite da znate sve o Andy Warholu gledajte samo površinu mojih slika i mojih filmova i mene samog, i ja sam ceo tu. Iza toga nema ničega."

Andy Warhol

Ali, da li iza površine Andy Warhola (1928–1987), američkog slikara, filmskog stvaraoca, muzičkog promotera, kritičara kulture, izdavača časopisa, zaista nema ničega ili je ipak iza toga satkan čitav jedan život!? Pri liku da to otkrijemo imali smo na izložbi Warholovih radova koji su u Novi Sad stigli iz najveće evropske zbirke njegovih radova, iz Muzeja moderne umetnosti Andy Warhol iz Medzilaboraca u Slovačkoj. Ovaj izuzetan kulturni događaj u našoj zemlji realizovan je zahvaljujući velikoj želji i naporima organizatora Centra za vizuelnu kulturu "Zlatno oko" u saradnji sa Galerijom "Bel Art" a pod pokroviteljstvom grada Novog Sada. Ko je zapravo bio Andrej Warhola, sin slovačkih emigranata, šta je on najintimnije mislio i osećao verovatno će zauvek ostati velika nepoznanica, jer o njemu znamo samo ono što je on želeo da znamo. Životno delo najznačajnijeg predstavnika pop arta je predstavljalo tipičan primer američke potrošačke kulture nakon II svetskog rata. Vrlo brzo je shvatio čitav mehanizam uspeha pa je od samog početka puno radio na sopstvenoj promociji i uspeo da od sebe, svoga imena stvori mit, a svoj život osmisli i proživi kao jedan veliki performans. Stoga je i opravdana tvrdnja da je najveće umetničko delo Andy Warhola bio on sam – Andy Warhol superstar.

Ovaj svojevrsni hroničar američkog načina života, čiji metod možemo nazvati konceptualnim dokumentarizmom, formulisao je njegovu ikonografiju slikajući slavne ličnosti, novac, hranu, ženske cipele, novinske isečke, različite pojedinačne i kolektivne nesreće i njihove posledice, kao i svakodnevne predmete koji su predstavljali američke kulturne vrednosti. Uočivši i shvativši sve najvažnije odlike pop arta i značaj mas medija stvorio je umetnički opus koji zauzima značajno mesto u umetnosti XX veka.

Svoju umetničku karijeru je Warhol započeo pedesetih godina prošlog veka u Njujorku kao modni ilustrator i grafički dizajner u čemu se vrlo brzo afirmisao i postao najbolje plaćeni komercijalni umetnik u Americi. Ipak, njegov veliki kontinuirani uspon i uspeh, koji će mu doneti svetsku slavu počinje šezdesetih godina kada prelazi u domen slikarstva i u umetnost uvodi tehniku sitoštampe koja postaje osnova njegove produkcije. Osniva čuveni umetnički studio Factory koji je bio stecište mladih kreativnih ljudi i velikog broja slavni umetničkih ličnosti koje su tokom šezdesetih kreirali kulturnu scenu Njujorka i ostavili značajan pečat na ono što se zove pop kultura. Tih godina se posvećuje i filmskom stvaralaštvu, tada nastaju prvi underground, konceptualni, eksperimentalni filmovi kao svojevrsna reakcija na glamuroznu holivudsku produkciju, da bi se početkom sedamdesetih ponovo okrenuo slikarstvu, pokrenuo sopstvene medijske projekte (časopisi, intervjui, knjige, talk show programi) i potpuno komercijalizovao svoju umetnost.

Warhol je svojim delom, ličnošću i ponašanjem promenio karakter tadašnje umetničke scene razbijajući tradicionalna načela o položaju umetnika, umetničkom stvaranju i autonomiji umetnosti, zalažući se za umetnost koja je dostupna svima. Brisao je razliku između slike i fotografije uz pomoć sitoštampe koja mu je omogućila masovnu proizvodnju svojih

dela u velikim tiražima, a samim tim i anuliranje razlike između originala i kopije i demistifikovanje umetničkog stvaranja. Portretišući istaknute ličnosti obnovio je klasičnu temu portreta koji u njegovom stvaralaštvu, zajedno sa autoportretima, zauzimaju posebno mesto. Umetnost je uveo u medijsko doba i promenio položaj umetnika u društvu stvorivši prototip umetnika kao društveno priznatog, uspešne poslovne osobe, i tvorca masovne potrošnje, pa ga mnogi smatraju i začetnikom biznis arta.

Na novosadskoj izložbi su posetioци bili u prilici da vide gotovo sve najznačajnije i najkarakterističnije radove Andy Warhola, njih preko sedamdeset, sve izvedene u tehnici sitoštampe, od čuvenih Campbell's Soup, Marilyn Monroe, Jackie Kennedy, Cveća koje su ga proslavile šezdesetih, preko Električne stolice, Mao Ce Tunga, serije Ladies and Gentlemen, Grožđa, mape grafika Cveće iz sedamdesetih, pa do Crvenog Lenjina, Autoportreta, H. K. Andersena, Ingrid Bergman,

Getea, Bika koji sedi, Kimiko i religioznih radova Tajne večere da Vinčija i Sv. Apolonije iz osamdesetih godina XX veka. Izložba je upotpunjena i dokumentarnim fotografijama autora Billy Namea, bliskog Warholovog prijatelja, i ličnim predmetima kao što su kožna jakna, naočare za sunce i vokmen. Sastavni deo izložbe Andy Warhol Novi Sad 2006. činile su i dve prapratne izložbe: izložba mail arta i izložba pop art radova slovačkih i naših umetnika.

Uticao Warhola na modernu umetnost, rok muziku i ukupan pravac razvoja, naročito zapadnog društva, je ogroman. Dokaz da i nakon smrti svojim idejama, koje su još uvek aktuelne, fascinira i inspiriše mnoge generacije su hiljade i hiljade posetilaca koji su sa velikim interesovanjem tokom tri nedelje pohodili ovu izložbu. S druge strane, Warhol nastavlja da i dalje intrigira i angažuje brojne istoričare i teoretičare umetnosti koji pokušavaju da odgonetnu tajnu njegove ličnosti i umetničkog stvaralaštva.